Hanne Jul Jakobsens prædiken 11. søndag efter trinitatis

Taler
Hanne Jul Jakobsen
Sognepræst

Dato
1. september 2007

Sted
Møllevang Kirke, Aarhus

Omstændigheder

Prædikentekst
Lukasevangeliet kapitel 18, vers 9-14

Ydmyghed

Jeg er et meget ydmygt menneske!

Jeg gør ikke noget væsen ud af mig selv og har ikke høje tanker om mine egne evner. Jeg sætter mig altid på den dårligste plads, så der er plads til andre - og fremhæver aldrig mig selv. Jeg er meget ydmyg! Udover at det er en meget atypisk måde at sælge sig selv, ved en jobsamtale - så er det i øvrigt heller ikke rigtigt, og hvis det var rigtigt at jeg virkelig var så ydmyg, så ville jeg jo aldrig selv sætte ord på det. Det er det mærkværdige ved ydmyghed - at det er et prædikat man ikke kan give sig selv. Man kan sige om én anden, at han eller hun er et ydmygt menneske, men man kan ikke sige det om sig selv.

Jesus siger, at den der ydmyger sig selv skal ophøjes. Men hvad vil det egentlig sige at ydmyge sig selv? Hvad vil det sige at være ydmyg? Er det ikke ydmygt at faste to gange om ugen og at give en tiende del af sin indtægt til fattige? - sådan som farisæeren i teksten, siger at han gør det. Jo, det er jo rigtig fint og godt at han gør det - men hans indstilling er ikke ydmyg. Farisæeren ydmyger ikke sig selv, han ydmyger tolderen. Og det at ydmyge et andet menneske er aldrig i orden - selvom vi gør det hele tiden og igen. Når man ydmyger et andet menneske, så ophøjer man samtidig sig selv, på den andens bekostning. Det er det, farisæeren gør.

Ydmyghed i Bibelen kan handle om to ting: enten kan der være tale om nogen, der har ydmyge eller ringe kår. Eller der kan være tale om ydmyghed, som en måde at forholde sig til Gud på. Lignelsen om farisæeren og tolderen her,

handler netop om det sidste. Om ydmyghed, som en måde at forholde sig til Gud på - som en indstilling til livet - og til livets giver, Gud. Den største forskel på de to, farisæeren og tolderen er, at farisæeren talte for at andre skulle høre det. Tolderen bad til Gud. Farisæeren fremhævede sig selv, som om han selv var skyld i hvad han havde. Tolderen vidste derimod, at han var en synder - og at han må leve af Guds nåde. Tolderens indstilling var ydmyg.

Ydmyghed er ikke et plusord eller et modeord. Når vi i dag taler om selvudvikling og personlige kvalifikationer, så er ydmyghed ikke med på listen. Det smager lidt af gråt og småt liv på det jævne. Og mange har den fordom om kristendommen, at den prædiker at man ikke skal tro at man er noget. At man skal føle sig mindreværdig, og være en undskyldning for sig selv. At det, at man taler om, at mennesker er syndere, betyder at man skal dunkes oven i hovedet, og får at vide, at man er utilstrækkelig og ingenting kan. Og mange vil da også synes, at de får den fordom bekræftet, netop i lignelsen om farisæeren og tolderen. Den der ophøjer sig selv skal ydmyges, står der jo. Men oplever man kristendommen på den måde, så har man forvekslet evangeliet med janteloven, og ydmyghed med selvudslettelse. Mange forstår i dag noget andet ved ordet ydmyghed, end sådan, som det er tænkt i de bibelske fortællinger.

Ydmyghed i kristen forstand, er ikke det samme som at krybe i et musehul og håbe at ingen får øje på én. Det er ikke det samme som selvudslettelse. Overhovedet ikke. Farisæeren følte at han var mere værd end andre, men tolderen følte ikke at han var mindreværdig. Han erkendte at han var en synder, ja - men han kendte godt sit værd. Han vidste at han var elsket af Gud, og turde derfor be´ om del i Guds nåde. Alle mennesker der er født, har lige stor værdi. Det er en skjult sandhed, som kan være svær at få øje på. Ude på det frie marked har vi forskellig værdi.

Farisæeren er mere værd end tolderen, biskoppen er mere værd end luderen. Det er tilfældigheder, som afgør hvor vi er placeret i hierarkiet. Det er ofte tilfældigheder der afgør succes og fiasko. Den, som den ene dag står i høj kurs, kan falde den næste. Og den som ingenting er i folks øjne, kan pludselig blive en stjerne. I det sociale hierarki har man en relativ værdi. Jo højere oppe i systemet, desto højere værdi, desto større selvtillid og værdighed. I toppen er man VIP, very important person, og på bunden et nul. Med Kristus er det anderledes. Han steg ned fra det høje, og havde et liv blandt de tilsidesatte og foragtede. Hos ham findes ingen spor af prestige og stræben opad.

Karakteristisk for ham er, at han er den samme, hvad enten han er oppe eller nede. Han ved, at hans værdi er absolut og ikke relativ. Han ved, at han er elsket, og kan derfor stige ned til det nederste niveau uden at krympe, uden at rammes af skam og selvforagt. Han kender sin guddommelighed - og bliver ikke mindre, når han bøjer sig ned og tjener, og ikke større, når han bliver ophøjet og æret. Altid er han den, han er! Han kan være længst nede, fordømt, fornedret, forladt og trods det have sin kærlighed og værdighed i behold. Hvad han forkynder for os, er at vi også er elskede og dyrebare. Altid, og på trods af synd og selvtilstrækkelighed, er vi elskede og dyrebare i Guds øjne og af Guds nåde.

Farisæeren har ikke øje for, at han har den samme store værdi, som alle andre gudskabte mennesker. Han tror han har større værdi. Han tror han er mere værd end røvere, uretfærdige og ægteskabsbrydere - som han siger. Han tror han er mere værd... eller også føler han sig dybest set mindreværdig - og er derfor nødt til at forfalde til praleri og selvhævdelse? Det er, når vi ikke ser, at vi har en Gudsgivet værdi, at vi kæmper for at blive set. Det er når vi ikke føler os elskede eller værdsatte, at vi puster os op med tomme floskler og vulgære prestige projekter. Det er når vi er usikre på vores egen værdi, at vi pendler mellem selvforagt og selvhævdelse, mellem mindreværdighed og storhedsvanvid.

Det er farisæeren der er den lille i denne her lignelse, og tolderen der er den store. Farisæeren er lille, fordi han dybest set tvivler på sit eget værd og derfor puster sig op - eller ophøjer sig selv, for at blive set - for at syne større. Tolderen derimod, hviler i, at han på engang er en synder - og elsket af Gud. Frelst af Guds nåde. Han ved at han er set, kendt og elsket - og derfor kan han have et ydmygt perspektiv på tilværelsen. Det mest almindelige er nok at vi både har farisæeren og tolderen, som en del af vores personlighed. Det mest almindelige er at vi indimellem mister perspektivet på tilværelsen og os selv, og tror at vi skal være noget andet eller mere end det vi er.

Og mister vi troen på at vi er elskede, så mister vi også livsperspektivet. Det er så uendelig vigtigt at føle sig elsket, for gør vi ikke det, er det, at vi kommer til at kæmpe på den grimme måde, for at blive set - I virkeligheden råber farisæeren: Se hvad jeg kan! Elsk mig! - som et overset barn der kæmper om forældrenes gunst. Vi mennesker bliver sympatiske af at føle os elskede, og derfor er det så vigtigt at vi igen og igen minder hinanden om, at vi ér set, kendt og elskede. Det har vi brug for.

Farisæeren synes ikke han har brug for Gud! Han har ikke brug for nogen. Han kan klare sig selv, og mener ikke at han har behov for Guds nåde. Hans bøn er en præstation, der ikke åbner mulighed for at Gud kan sige ham noget. Tolderens bøn derimod, er et udtryk for en dyb afhængighed af Gud. Styrken til at leve, får han fra Gud. Han stiller sig selv i en tillidsfuld position, hvor han er åben og modtagende overfor Guds forandrende nåde og styrke.

Farisæeren har misforstået konceptet bøn. Bøn kan ikke tvinges eller forceres frem - bøn er afventen, tavshed og at tage imod. Bønnen er i virkeligheden mere en måde at leve på, end en masse ord. Bøn er - på alle måder, at være åben overfor Gud. Bønnen er den reneste form af ydmyghed. Og i bønnen er det Gud der handler - ikke os. Ydmyghed er at tro, at det er sandt. Enhver som ydmyger sig selv skal ophøjes, siger Jesus - men hvad vil det sige at ydmyge sig?

Det er at vende sig mod Gud, og sige: Jeg kan ikke klare det selv. Hjælp mig!
Det er at leve i taknemmelighed over alt det, som den gode Gud skænker os hver eneste dag.
Det er at leve i tillid til at Guds kærlighed er stor nok til at rumme mig på trods af alt - altid.
Det er at erkende sin afhængighed af livets giver, Gud.
Det er at blive døbt til at tilhøre Gud, at lægge sit liv i Guds hænder - og vide at mit liv, tilhører ikke mig alene.

I dåben siger Gud: Alle min kilder skal være hos dig - som vi skal synge lige om lidt - og skænker os dermed sin livskilde ved at binde sig til os - og bekende sig til os. I dåben er det Gud, der handler, ikke os. Ydmyghed er at tro på at det er sandt. Ydmyghed er en indgang til fællesskabet med Gud. Og dybest set kommer det fællesskab mellem Gud og os i stand, fordi Gud selv ydmygede sig. Han blev menneske, kom til os, og gav afkald på ophøjelsen. Gud bøjede ydmygt ryggen og gik ind på tilværelsens præmisser og tog bolig midt i blandt os. Det er nåden, at Gud kommer til os. Ydmyghed er at tro på at det er sandt. Ydmyghed er at erkende, at alt hvad vi har, det har vi fra Gud - og med Paulus sige: "Af Guds nåde er jeg, hvad jeg er, og hans nåde imod mig har ikke været forgæves"

Det er ydmyghed at lægge sit liv i Guds hænder, så vi bliver små og Gud stor. Og af et åbnet hjerte tage imod Guds gaver: Glæde i stedet for angst, mod i stedet

for rådvildhed, tillid og tro i stedet for tvivl og bekymring. Amen

Kilde
Manuskript taget fra hanne.juljakobsen.dk med tilladelse fra udgiver

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
11. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/hanne-jul-jakobsens-praediken-11-sondag-efter-trinitatis